Lääkärit Ilman Rajoja ry
Puh. 044 741 2000 (ma–to klo 10–14)
info@laakaritilmanrajoja.fi
laakaritilmanrajoja.fi

Lausunto sähköistä testamenttia ja testamenttirekisteriä koskevasta arviomuistiosta VN/30301/2025

Lausunnon antaja: Lääkärit Ilman Rajoja

Lääkärit Ilman Rajoja

Lääkärit Ilman Rajoja (Médecins Sans Frontières, MSF) on kansainvälinen sairaanhoitoon erikoistunut avustusjärjestö. MSF on yli 50 vuoden ajan antanut sairaanhoitoa aseellisten konfliktien, epidemioiden ja luonnonkatastrofien uhreille ja niille, jotka eivät pääse terveydenhuollon piiriin. Vuonna 2024 järjestöllä oli 67 000 työntekijää yli 70 maassa. Hoidamme miljoonia potilaita vuosittain.

Lääkärit Ilman Rajoja on puolueeton, neutraali ja riippumaton järjestö. Hoidamme suurimmassa tarpeessa olevia ihmisiä riippumatta potilaan etnisestä taustasta, uskonnosta, sukupuolesta tai poliittisesta vakaumuksesta. Toimintamme perustuu humanitaarisiin periaatteisiin ja lääketieteen etiikkaan. Rahoituksestamme 98 % tulee yksityisiltä lahjoittajilta, mikä mahdollistaa toimintamme riippumattomuuden.

Lausunto

Kiitämme mahdollisuudesta lausua sähköistä testamenttia ja testamenttirekisteriä koskevasta arviomuistiosta. Keskitymme lausunnossamme kuvaamaan nykytilanteen haasteita ja perustelemaan, miksi testamenttirekisterin perustaminen on näkemyksemme mukaan kannatettava uudistus.

Lääkärit Ilman Rajoja -järjestö suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti sähköiseen testamenttiin ja testamenttirekisteriin. Vastuullinen Lahjoittaminen ry:n (VaLa) jäsenenä tuemme heidän lausunnossaan esitettyjä näkemyksiä ja lisäksi lausumme seuraavaa.

Testamenttilahjoitukset ovat monelle yleishyödylliselle toimijalle merkittävä ja kasvava tulonlähde. Ne mahdollistavat pitkäjänteisen työn yhteiskunnallisesti tärkeiden tavoitteiden edistämiseksi. Lääkärit Ilman Rajoja -järjestölle tehdyt testamenttilahjoitukset kattavat viidenneksen kansainvälisen avustustyömme kuluista vuosittain.

Testamentti on yhä useammalle tapa jatkaa arvojensa edistämistä oman poismenonsa jälkeen. VaLa:n tutkimusten mukaan testamentin tehneistä tai sitä harkitsevista noin joka

Lääkärit Ilman Rajoja ry
Puh. 044 741 2000 (ma–to klo 10–14)
info@laakaritilmanrajoja.fi
laakaritilmanrajoja.fi

kymmenes haluaa edistää arvojensa mukaista toimintaa laatimalla testamentin, jossa edunsaajana on jokin järjestö tai järjestöjä.

Nykytilanteessa keskeinen haaste on se, ettei testamenttien tarkkaa määrää tiedetä, eikä ole varmuutta siitä, että kaikki testamentit tulevat löydetyiksi ja toimeenpannuiksi. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa testamentin tekijän viimeinen tahto ei toteudu. Testamenttilahjoitusten osalta tämä tarkoittaa myös sitä, että yhteiskunnallisesti merkittäviä resursseja voi jäädä hyödyntämättä.

Kuten VaLa lausunnossaan toteaa, yhteisöt eivät aina saa tietoonsa testamentteja, joissa ne ovat edunsaajana. Lääkärit Ilman Rajoja -järjestöllä on tästä haasteesta myös omakohtaista kokemusta. Eräässä tapauksessa perinnönjakoprosessin ulkopuolinen taho ilmoitti meille testamentin olemassaolosta kolme vuotta testamentintekijän kuoleman jälkeen. Testamenttia, joka sisälsi lahjoituksen, ei ollut huomioitu perinnönjaossa.

Testamenttirekisterin keskeisenä hyötynä voidaan pitää sitä, että se lisää todennäköisyyttä testamenttien löytymiselle ja testamentin tekijän viimeisen tahdon toteutumiselle.

Kansainväliset esimerkit osoittavat, että pelkkä rekisteri ei kuitenkaan yksin riitä. Jotta rekisteri saavuttaisi tavoitteensa, sen on oltava kattava. On keskeistä varmistaa, että mahdollisimman suuri osa testamenteista, myös käsin laadituista, rekisteröidään järjestelmään ja toisaalta huolehtia, että testamentin muuttaminen onnistuu sujuvasti.

Samalla on varmistettava tiedonkulku edunsaajille. Oikeusministeriön arviomuistion mukaan testamenttirekisteriin tallennettaisiin tiedot henkilöistä, joille testamentista tulee ilmoittaa testamentin tekijän kuoleman jälkeen. Tämä on tärkeä ja kannatettava lähtökohta. Järjestelmän tulisi kuitenkin kattaa myös tilanteet, joissa edunsaajana on yleishyödyllinen toimija. Esimerkiksi Espanjassa järjestöalan toimijat ovat tunnistaneet tarpeen kehittää järjestelmää siten, että tieto testamentista välittyisi testamentin tekijän kuoleman jälkeen suoraan myös edunsaajille.

Sähköisen testamentin käyttöönotto voi lisätä testamentin laatimisen saavutettavuutta ja madaltaa kynnystä sen tekemiseen. Tämä on erityisen tärkeää, kun huomioidaan, että tällä hetkellä vain noin joka viides suomalainen on laatinut testamentin.

Lääkärit Ilman Rajoja -järjestöllä on käytössä sähköinen testamenttityökalu, jonka kautta on laadittu kahden vuoden aikana noin 140 testamenttia. Tämä viittaa siihen, että sähköiset ratkaisut vastaavat olemassa olevaan tarpeeseen ja helpottavat testamentin laatimista. Samalla on kuitenkin tärkeää varmistaa, että sähköisiin ratkaisuihin liittyvät oikeusturva-

Lääkärit Ilman Rajoja ry
Puh. 044 741 2000 (ma–to klo 10–14)
info@laakaritilmanrajoja.fi
laakaritilmanrajoja.fi

ja tunnistautumiskysymykset on ratkaistu huolellisesti, kuten VaLa lausunnossaan korostaa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että testamenttirekisterin ja sähköisen testamentin käyttöönotto ovat kannatettavia uudistuksia, joilla voidaan merkittävästi parantaa testamenttien löytymistä ja toimeenpanoa. Jotta uudistusten tavoitteet toteutuvat, on keskeistä varmistaa järjestelmän kattavuus sekä tiedonkulku kaikille edunsaajille.

Lääkärit Ilman Rajoja -järjestön puolesta lisätietoja antaa testamenttilahjoittamisen asiantuntija Maiju Partanen: maiju.partanen@helsinki.msf.org, puh. 044 493 4253.